

Plattdüütsch / Friisk

Un na de Arbeit kummt dat Vergnügen mit Wiehnachtsbingo.

INGWER OLDSEN

Strömer mit Rentierfrünn' op Tour

„Rudolf mit de rode Nääs“: En lütt Theaterstück för twölf Kinner vun de Bornschool in Schobüll

NORDFREESLAND „Mi hett de Wiehnachtsmann toerst usöcht!“ „Aver du fällt doch ümmer över de Maand.“ „Du kannst nich wiet kieken!“ „Un du hest en grote Muul.“ As överall un as in jede anner Schooklass warrd schimpt, strede un argert. Hüüt sogor duppelt. Hüüt sind dat twölf Kinner ut de drütte un veerte Klass vun de Bornschool in Schobüll un to glieker Tiet Wiehnachtsmann, Rentiern un Dwargen.

All Kinner kennen de Trickfilm „Rudolf mit de rode

Nääs“. Horst Hoop hett en Geschicht dor to opschreven un Susanne Dircks hett en lütt Theaterstück dorut maakt. Tosamen mit Birgit Horst öven se för de Seniorennamiddag – dor is Adventsweek in de Bornschool.

„Laat uns Rentiertick speelen oder Versteeken.“ Kloor, Arne, Thomas, Michelle, Marika, Lara, all weeten se, wodennig dat geiht un argert so'n kümmerliche Rentier mit en rode Nääs as en Latücht. „Laat uns Schnee op em smieten, denn is Rudolfs rode Nääs nich

mehr to sehen!“

Linda, Minah, Anna, Ben, Fiona mööt sik bös konzentriern. Wer is wannehr an de Reeg? Wer hölt dat Mikrofön?

„Laat uns Schnee op em smieten, denn is Rudolfs rode Nääs nich mehr to sehen!“

De Kinner

Wer sitt op de Schleed, de hüüt noch nich dor is? „Luuter! Düütlicher! Nich anlehnen, na vörn kieken!“ Teihn Johr

Plattdüütsch in Schobüll – Susanne Dircks weet, wodennig dat utsehen schall.

Noch lang nich allns will glücken. Een töffelige Rentier hett de Naams nich beholen. De Dwarg hett vergeten un schriev de utsöchten Naams in dat grote Book. Bi Dänzer is jüst dat halve Geweih afboken. Donner un Blitz hebbt vergeten un bewegen sik. Nu is de List mit de Naams ut de Manteltasch fulln. Twee Mitspeeler sind hüüt jüst krank.

Liekers warrd ut de Sonder-

ling Rudolf de Held. Bi dichte Nevel kann blots he mit sien rode un lüchen Nääs de Wiehnachtsmann de richtige Weg wiesen. Sodenni könt de velen Geschenke heel un seker ankamen bi all de Kinner op de Welt un in Schobüll.

Is dat nu wegen dat goode Enn vun de Geschicht oder wegen dat Enn vun dat Theaterstück? Een kann dat hören, dat de Kinner lichter warrd bi dat Schlussleed: „Rudolfs Nääs lüch hell un kloor, So warrd Wiehnachtsmärken wohr!“

Ingwer Oldsen

At schachspelin üüs sport

Harry Kunz spelet tup mä sin maanskap „Agon Neumünster“ sant jaarling fiar-schach uun a 1. bundesliga

Schach as ged för't hood an maaget Harry föl spoos. MARLENE KUNZ

NURDFRESKLUN För schach brükt ham tau spelern, wat enöler so loong bi en schachburd jinauer sat an spele, bit een faan dön bialen want. Det as tumanst at föörsteling faan en schachspal, wat a miasten uun't hood haa. Ölers as at bi Harry Kunz an sin maanskap „Agon Neumünster“. Jo spele fiar-schach: Det het, det dön tau, wat jinenöler spele, ei föör-enöler sat. Dön spelern kön diar för aran bliiw an leet de öler wed, hü's taanjen hee. Iar hee 'am ham mä postkoordinen ütjütjet.

„Üüs at de ‚iisen föörhang‘ noch jeew, küd so'n partii do trii bit fiiv juar düüre“, fertäält Harry. Daaling halept at interneet; nü kön ham üüb en aanjen schach-serwer gung, ham uunmelde, dön tööger faan a mäspelern efterluke an sin aanjen iindreeg. Diarbi spelet ham ei bluat ian partii,

man muaren üübmoole. Ian saison düüret ölerhualew juar an uun detdiar tidj mut ham ales benatige, wat een bit schachspelin halep küd: Schachkompuutern, literatüür am schach of uk riad faan en ölern. „Schach as en aanj wedenskap. At jaft en mase buken am schachtööger an fölen diarfaan skal ham ütj hood keen. Det liart ham best, jüst so üüs en freem spriak, wan ham al uun jong juaren diarmä begant“, sait Harry. „Ik haa schach ierst mä dörting rocht spelin liard, eentelk mut ham diar nian wonern muar ferwachte.“

Amso beeder, det hi at skaaft hee uun't maanskap faan Neumünster apnimen tu warden. Üüs jo nemelk ens hoker soocht, wat noch mäspele küd, haa's Harry fraaget. An nü san's en skööl faan fjauer lidj, wat liktidjig jin aacht öler maanskapen spele. An auer jo

det uun a ferleeden tidj so gud maaget haa, as „Agon Neumünster“ jaarling uun a 1. Bundesliga apstegen.

„Det kaam temelk ünferwaans an ik mut tujiiw, dat wi at was swaar haa wel uun at huuchst klas tu bliiwen.“ Man diar skal ham ierst ens henkem, een faan fjauer lidj uun so'n erfolgrik schachskööl tu weesen.

„Daaling jaft at eentelk nian ring spelern muar“, fertäält Harry, „a schach-kompuutern san so gud warden, det ham rocht kreatiif wees skal an feer jo bi a nöös. Diartu hiart at, det ham en guden began maaget, kluk analisiaret, düülig as an ham nooch tidj för't spal namt.“ An uk wan Harry wilems det tidj för't schachspelin waant, so as'r dach een faan dön best fiar-schach spelern uun hial Tjiisklun.

Wendy Vanselow

„Di jülaingel önj hutschuur“

Dät wus hu deege for jül. Klooi köm foon e Gotskuuchs-dik an wälj tu hüs tu Deesbel. Hi häi wat lung ma sin frün spaald, an et wörd al junk. As hi bai e wäile längs köm, hiird'r hi deer wat jämern an jänken.

Wat wus dat? Tänk iinjen am, deer säjt en latjen aingel an schraid, dat da winge män sü bääwerden. Hi märkd et goorai, dat Klooi deer stöo an ham beträchtid.

„Wat schää de?“ frääged hi tuleest an jard bai da winge. „Ach, ach, ik häaw min schuur slan“, stämerd di latje aingel. „Dan säk duch!“ säa Klooi. „Kam, ik häaw en eläktrisch schrukellämp, ik wal de nooch juchte.“ – „Dät njütet je ninte, dan ja san je önj e wäile feelen!“

Jo, dat wus je slam. Deer köö Klooi jam uk ai wi rüthäale. „Hüing kööst duch sü däasi foont stää kaame?“ frääged Klooi. Di latje aingel drööged ham da tuure ma e wingspase ouf an ferteeld.

„Arken een sänd Kinken hu

angle dil aw e wrääl, dat's bai

da waninge löre, weer da

bjarne uk oordi san. Hi seelew

koon je ünemöölik dat hiile

äliine räagle. Eeling schölj ik dat

hääle?“ – „Uuhanaän, da san je fiirn ältu grut.“ – „Unti mamens tjüchschuur?“ – „Nään, nään, da pääse me uk ai!“ schraid dat latj stääkel. „An dat as sü kölj bai e fätj, wan ik büte for da waninge stönj.“ – „Nü wiitj ik wat!“ biiljked Klooi fernäid. „Dü fäist min sooklinge an hutschuur önj, an ik luup hoosesookling tu hüs.“ – „An wat tjuchst dü dan mjarne önj tu schölj?“ – „Ik häaw nuch en paar hüilj üülje hutschuur önj e bousem stönjen. Deer as fäliwas en hooling önj, ouers ik leed en tjuk stuk päp bane önj, dan wärd ik ai watschouf.“

Deer wörd di latje aingel gloi an sprung aw e biine. linj, tou, trii – hutschuur ouf, sooklinge ouf, an iinj, tou, trii – sookling önj, hutschuur önj. Dät säch sü putsj üt, di latje klüine aingel ma grute klumrie hutschuur. Klooi muurst fäli smeele. Aw äiwenschuchte nüm di aingel an tulupu, an – sss – fluuch'r ap. „Diis, Klooi“, biiljked hi foon boowen.

Ouers Klooi köö ninte mör siinj. Sü junk wus et al wörden. Nü män gau tu hüs. Hi ging döör e lu önj e bousem an tuuch da üülje hutschuur ouer da mjuksie hoose. Niimen heet

Di latje aingel as fernäid ouer da hutschuur.

HN

jarst tooch ma. Ouers di eeftermadi häin we et sü träawel ma an puts üüs stääre blänk, dat's tu jül ordi glanere. Ik köö an köö's ai blänkenooh füünj. An aw äiwenschuchte stöön ääl da oudere aingle paroot, an ik äliine putsed nuch. Gau tuuch ik min schuur önj, ouers ik füng's ai tubünen önj e färd. An nü san's biise önj e wäile feelen.“

„Min schuur san bai e süter, da san jarst mjarne kläär“, säa Klooi fertritjlik. „Schal ik de ai gau en paar foon taatjens

wat märkd.

Ouers tu jül häin jam ham iinjen siinj schöljt. Deer mäaged Klooi uugene! Aw sin taler stöön en paar splinternaie hutschuur ma rüüdje kante. Suk smuke hutschuur wjarn wider önj Naibel nuch önj Leek tu kuupen. Liifst wälj'r gliks di jarste krasdäi deerma eefter e Gotskuuchs-dik tu wäis. Ouers dat wälj mam ai heewe. „Huom läpt dan önj da jüldeege ma hutschuur?“ An deer häi's wälj rucht. eefter Greta Schoon, üt „Frasch leesböök“

Mit veel Gefühl

En Book vun Inge Slopianka

NORDFREESLAND „Wenn bi uns de Anten en Göö's schlacht wurrn, denn weer Wiehnachten nich wiet.“ „Dat ik dit Johr nich wuss, wat ik to Wiehnachten kreech, makte mi ganz kribbelich.“ Jedereen kennt de Geföhlswelt, de Inge Slopianka in ehr Book „Mien Wiehnachtstied“ opschreven hett.

Mit ganz veel Inföhlen kann een sik torüchlesen in de Kinnertiet um de fofftiger Johr. Dat rüükt in't Huus na Rotkohl un Goosbraden. Een sieht wedder Tallilicht un Lametta vör sik. Ok dat bange Geföhl, wenn de hochdüütsche Wiehnachtsmann fraagt: „... bist Du auch immer schön artig?“ kummt wedder hoch. De Wiehnachtsgeschenke sind noch bescheiden. Un bi Inge Slopianka giffet sogar Wiehnachten in de Stall bi de Tiern.

Se argert sik över hütige

Wiehnachtsgröte mit „hold the line“ un freut sik över en plattdüütsche Schnack op de Husumer Wuchenmarkt. Garneert warm de Texte mit feine ole Riemels över Engels, de baken un Kinner, de sik en Plattdüütsche Popp wünschen doon. Rund maakt warrd dat Johr mit „rummel, rummel, ruuutsche“ un en Olsch, de mit de Futsches döörch de Schornsteen ruutflücht.

Ingwer Oldsen

„Platt vör de Lütten 2012“ is in Vörbereitung

NORDFREESLAND Jüss in de Tiet för Wiehnachten weer dat schafft. De Qualifizierungskurs „Platt för de Lütten 11“ weer to enn. An söss Sunnavende hebbt sik 23 Damen un een Herr drapen un sik för Plattdüütsch in Kinnergorns

un School utbilden laten. Vun Niemünster, ut Dithmarschen, Angeln un Nordfreesland – vun överall keemen se na Leck anreist. Bi Sprakengeschicht, Basiswortschatz, Grammatik, Lehrwark un praktische Öven qualmt de

Kopp un liekers keem dat Menschliche nich to kort. Bi adventliche Kaffeedrinken un sülmbackte Koken vun all Deelnemers geew dat de Urkunn un en Dokumentation. Fördert worr de Kurs ut europäische Mittel vun de Aktiv-

Region Nordfreesland-Nord. Ok de VR-Bank Husum un de Förderverein vun dat Plattdüütsche Zentrum in Leck weern mit Euros dorbi. De Lüüd vun de Nordsee-Akademie sorgten för en angenehme Plattdüütsche Rundherum un

sogor Bildungsminister Ekkehard Klug weer to Eröffnung ut Kiel anreist. „Platt för de Lütten 2012“ is in Vörbereitung un en ganz Deel Anmelln bi dat Plattdüütsche Zentrum in Leck sind ok all ingahn.

Ingwer Oldsen